

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

DRUGO ODJELJENJE

PREDMET ĐUKOVIĆ PROTIV CRNE GORE

(Predstavka br. 38419/08)

PRESUDA

STRAZBUR

13. jun 2017. godine

Ova presuda je pravosnažna ali može biti predmet redakcijske izmjene.

U predmetu Đuković protiv Crne Gore,

Evropski sud za ljudska prava (Drugo odjeljenje), na zasjedanju Vijeća u sastavu od:

Ledi Bianku, *predsjednik*,

Paul Lemmens

John Fridrik Kjølbro, *sudije*,

i Hasan Bakirci, *zamjenik sekretara Odjeljenja*,

Nebojša Vučinić, izabrani sudija iz Crne Gore se povukao iz sastava Vijeća (Pravilo 28). Sudija Georges Ravarani je na osnovu toga izabran kao njegova zamjena (Pravilo 27).

Poslije vijećanja na zatvorenoj sjednici održanoj 16. maja 2017. godine, Donosi sledeću presudu koja je usvojena tog dana:

POSTUPAK

1. Podnosilac predstavke g-din Batrić Đuković je državljanin Crne Gore i Srbije, rođen 1939. godine, a trenutno se nalazi na izdržavanju kazne u ZIKS-u u Spužu.

2. Vladu Crne Gore (u daljem tekstu "Vlada") je zastupala njihova zastupnica, g-đa V. Pavličić.

3. Dana 13. novembra 2013. godine predstavka je komunicirana Vladi.

ČINJENICE**OKOLNOSTI PREDMETA**

4. Činjenice ovog predmeta, kako su podnijele strane u postupku, mogu biti sumirane kako slijedi.

A. Prva grupa građanskih postupaka

5. Dana 25. marta 1996. godine podnosilac predstavke je Osnovnom sudu u Baru podnio tužbu za naknadu štete koju je pretrpio kao posledicu eksproprijacije njegove imovine protiv Opštine Bar i jedne lokalne osnovne škole.

6. Dana 11. aprila 1996. godine zastupnik podnosioca predstavke je obavijestio Osnovni sud da je pokrenuo novu grupu građanskih postupaka kako bi se utvrdila vrijednost gore navedene štete. Osnovni sud je prekinuo

gore pomenute građanske postupke čekajući konačno odlučivanje po ovoj stvari.

7. Strane u postupku nijesu podnijele ni jedan dokument o tome da li su se u međuvremenu postupci za naknadu okončali ili ne. Na osnovu toga, može se zaključiti da su navedene dvije grupe postupaka još uvijek u toku pred Osnovnim sudom.

Druga grupa građanskih postupaka

8. Dana 2. februara 2004. godine podnosilac predstavke je pokrenuo postupak pred Osnovnim sudom u Baru protiv komšije, tražeći razgraničenje između njihove dvije parcele.

9. Dana 25. marta 2004. godine podnosilac predstavke je dopunio prijedlog u tom smislu.

10. Dana 14. septembra 2004. godine podnosilac predstavke i tuženi su postigli prijateljsko poravnanje koje je istog dana odobrio Osnovni sud.

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANA 6 STAV 1 I ČLANA 13 KONVENCIJE

11. Podnosilac predstavke se žalio pozivajući se na član 6 i član 13 Konvencije zbog prekomjerne dužine trajanja obije grupe domaćih postupaka i nedostatka efikasnog domaćeg pravnog lijeka u tom smislu. Podnosilac predstavke se pozvao na član 6 stav 1 i na član 13 Konvencije u kojima se, u relevantnom dijelu, navodi sledeće:

Član 6 stav 1

“Tokom odlučivanja o njegovim građanskim pravima i obavezama ..., svako ima pravo na pravičnu i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristrasnim sudom obrazovanim na osnovu zakona.”

Član 13

“Svako kome su povrijeđena prava i slobode predviđene [ovom] Konvencijom ima pravo na djelotvoran pravni lijek pred nacionalnim vlastima bez obzira jesu li povredu izvršila lica koja su postupala u službenom svojstvu.”

A. Preliminarni prigovor Vlade u vezi navodne zloupotrebe prava na podnošenje predstavke

12. Vlada je tvrdila da je podnosilac predstavke iznio uvrjedljive i neprikladne komentare u svojoj predstavci i izjašnjenju koji su za rezultat

imali zloupotrebu prava na predstavku. Naročito, koristio je izraze kao što su “*korumpirani sudija*”, “*podmićeni sudija*” i “*reketiranje koje su sprovodile sudije*”, dok je govorio o domaćem pravosuđu.

13. Sud podsjeća da, dok je upotreba uvredljivog jezika u postupcima pred Sudom bez sumnje neprikladna, predstavka se može odbaciti kao uvredljiva u izuzetnim okolnostima (vidite, npr. *Akdivar i drugi protiv Turske*, presuda od 16. septembra 1996. godine, *Izveštaj o presudama i odlukama 1996-IV*, str. 1206, stavovi 53-54; i *Felbab protiv Srbije*, br. 14011/07, stav 56, 14. april 2009. godine). U predmetnom slučaju, ipak, Sud smatra da iako su izjave podnosioca predstavke jasno neprikladne i za žaljenje, ne doprinose nastanku takvih okolnosti u koje bi opravdale donošenje odluke da se žalba proglašava neprihvatljivom zbog zloupotrebe prava na predstavku (vidite *mutatis mutandis*, *Felbab protiv Srbije*, gore navedena).

14. Shodno tome, preliminarni prigovor Vlade mora biti odbijen.

B. U odnosu na drugu grupu građanskih postupaka

15. Vlada je tvrdila da žalbe podnosioca predstavke zbog dužine trajanja druge grupe građanskih postupaka treba da budu odbačene zbog nepoštovanja pravila od šest mjeseci.

16. Vlada ostaje pri stavu da su napadnuti postupci okončani 14. septembra 2004. godine, dok je podnosilac predstavke podnio predstavku Sudu 10. juna 2008. godine.

17. Kao prilog njihovim tvrdnjama, Vlada je podnijela kopiju zapisnika sa suđenja održanog pred Osnovnim sudom 14. septembra 2004. godine iz kojeg proizilazi da je prijateljsko poravnanje postignuto dogovorom između dvije strane.

18. Podnosilac predstavke nije dao bilo kakve komentare po ovom osnovu.

19. Sud podsjeća da je svrha pravila od šest mjeseci da promoviše pravnu sigurnost, da obezbijedi da predmeti koji pokreću pitanja u vezi Konvencije budu ispitani u razumnom roku, i da štiti organe vlasti i druga zainteresovana lica da ne budu u nesigurnoj situaciji duži vremenski period (vidite, npr. *P.M. protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (odluka), br. 6638/03, 24. avgust 2004. godine).

20. Period od šest mjeseci počinje da teče od datuma kada je podnosilac predstavke i / ili njegov zastupnik imao dovoljno saznanja o konačnoj domaćoj odluci (vidite *Koç i Tosun protiv Turske* (odluka), br. 37415/97, 1. april 2003. godine). Obaveza je države da utvrdi koji je to datum kada je podnosilac predstavke postao svjestan pravosnažnih domaćih odluka (vidjeti *Sahmo protiv Turske* (odl.), br. 37415/97, 1. april 2003. godine).

21. Imajući na umu da je, u konkretnom predmetu, Vlada dostavila dovoljno dokaza da dokaže da je podnosilac predstavke u dovoljnoj mjeri

bio upoznat sa konačnom domaćom odlukom, time što je potpisao pomenuti zapisnik, a da je njegova žalba podnijeta Sudu nakon četiri godine, tj. 10. juna 2008. godine, Sud je saglasan sa Vladom da je predstavka, vezano za ovu grupu postupaka, zaista podnijeta van roka od šest mjeseci koji je predviđen članom 35 stav 1 Konvencije.

C. U odnosu na prvu grupu građanskih postupaka

1. Prihvatljivost

22. Vlada je tvrdila da žalbe podnosioca predstavke u ovom smislu spadaju van okvira vremenske nadležnosti Suda jer su napadnuti postupci "okončani" do 11. aprila 1996. godine, a da je Konvencija u odnosu na Crnu Goru stupila na snagu 3. marta 2004. godine.

23. Podnosilac predstavke se nije složio.

24. Sud navodi da je podnosilac predstavke pokrenuo sporne građanske postupke pred Osnovnim sudom u martu 1996. godine. U aprilu 1996. godine navedeni sud je prekinuo postupke čekajući ishod druge građanske tužbe a u vezi iste osnovne stvari. Kasniji postupci su još uvijek u toku.

25. Imajući u vidu obimnu sudsku praksu po ovom pitanju (vidite: *V.A.M. protiv Srbije*, br. 39177/05, stav 102, 13. mart 2007. godine, *Stevanović protiv Srbije*, br. 26642/05, stavovi 43-45, 9. oktobar 2007. godine; i *Velimirović protiv Crne Gore*, br. 20979/07, stav 34, 2. oktobar 2012. godine), Sud nalazi da napadnute sudske odluke spadaju u nadležnost *ratione temporis* od 3. marta 2004. godine. Shodno tome, primjedba Vlade mora biti odbačena.

26. Sud navodi da žalbe podnosioca predstavke nijesu očigledno neosnovane u smislu člana 35 stav 3 (a) Konvencije. Dalje navodi da nije neprihvatljiva ni po drugim osnovima. Shodno tome, mora biti proglašena prihvatljivom.

2. Osnovanost

27. Postupci su započeti 25. marta 1996. godine, ali period koji se uzima u razmatranje počinje tek 3. marta 2004. godine (vidite gornji stav 25). Sporni period još uvijek nije završen. Trajao je, stoga, više od 12 godina na jednom stepenu nadležnosti. Ipak, prilikom procjene razumnosti dužine, u obzir se moraju uzeti stanje postupka kada je Konvencija stupila na snagu u odnosu na Crnu Goru (vidite *Lavents protiv Letonije*, br. 58442/00, stav 86, 28. novembar 2002. godine; vidite takođe *Zana protiv Turske*, 25. novembar 1997. godine, stav 74, *Izveštaj o presudama i odlukama 1997-VII*). Na osnovu toga, Sud je utvrdio da je tog datuma (*druga*) grupa postupaka već sedam godina, jedanaest mjeseci i osam dana bila u proceduri.

28. Sud ponavlja da razumnost dužine trajanja postupaka mora biti procijenjena u svjetlu okolnosti predmeta, kao i u odnosu na sledeće kriterijume: kompleksnost predmeta, ponašanje podnosioca predstavke i relevantnih organa, kao i važnost onoga što se za podnosioca predstavke dovodi u pitanje u sporu (vidite, između ostalih, *Frydlender protiv Francuske* [VV], br. 30979/96, stav 43, ECHR 2000-VII).

29. Nakon što je ispitao sav materijal koji mu je dostavljen i imajući u vidu sudsku praksu na ovu temu, Sud smatra da je, u odsustvu bilo kakvog opravdanja, dužina trajanja postupka više od 12 (dvanaest) godina, bila prekomjerna i nije ispunila uslov "razumnog vremena".

30. Shodno tome, bilo je povrede člana 6 stav 1.

31. Nakon donošenja ovakvog zaključka, Sud ne smatra neophodnim da ispituje suštinski istu žalbu na osnovu člana 13 Konvencije (vidite *mutatis mutandis, Kin-Stib i Majkić protiv Srbije*, br. 12312/05, stav 90, 20. april 2010. godine).

II. PRIMJENA ČLANA 41 KONVENCIJE

32. Članom 41 Konvencije je propisano:

"Kada Sud utvrdi prekršaj Konvencije ili Protokola uz nju, a unutrašnje pravo Visoke strane ugovornice u pitanju omogućava samo djelimičnu odštetu, Sud će, ako je to potrebno, pružiti pravično zadovoljenje oštećenoj strani."

A. Šteta i troškovi postupka

33. U svojoj prvobitnoj predstavi, podnosilac predstavke je podnio zahtjev za nadoknadu od "najmanje" 1.000.000,00 eura na ime pretrpljene materijalne i nematerijalne štete i troškova postupka. Podnosilac predstavke je kasnije potvrdio ovaj zahtjev.

34. Vlada nije dala komentare u ovom smislu.

35. Sud nije utvrdio uzročnu vezu između utvrđene povrede i navedene materijalne štete; na osnovu toga, ovaj zahtjev je odbačen. S druge strane, dodjeljuje podnosiocu predstavke 5.400,00 (pet hiljada i četiri stotine) eura na ime nematerijalne štete.

36. Na osnovu dokumenata koje posjeduje i sudske prakse, Sud smatra razumnim da dodijeli dodatni iznos od 100,00 (stotinu) eura kao nadoknadu za troškove postupka pred Sudom.

B. Kamata

37. Sud smatra prikladnim da zatezna kamata treba da bude bazirana na najnižoj kamatnoj stopi Evropske centralne banke, na koju treba dodati tri posto.

SA OVIH RAZLOGA, SUD, JEDNOGLASNO,

1. *Proglašava* žalbu vezanu da dužinu trajanja građanskih postupaka započelih 2. februara 2004. godine neprihvatljivom;
2. *Proglašava* žalbu vezanu da dužinu trajanja građanskih postupaka započelih 25. marta 1996. godine, kao i žalbe u vezi nedostatka pravnog lijeka u vezi ovih postupaka, prihvatljivom;
3. *Utvrdjuje* da je bilo povrede člana 6 stav 1 Konvencije;
4. *Utvrdjuje* da nije bilo potrebe posebno ispitivati žalbe na osnovu člana 13 Konvencije;
5. *Utvrdjuje*
  - (a) da tužena država treba da plati podnosiocu predstavke, u roku od tri mjeseca od pravosnažnosti ove presude, u skladu sa članom 44 stav 2 Konvencije, sledeće iznose:
    - (i) 5.400,00 eura (pet hiljada i četiri stotine eura), uvećane za bilo koje takse i poreze koji mogu nastati, na ime nematerijalne štete;
    - (ii) 100,00 eura (stotinu eura) uvećane za bilo koje takse i poreze koji mogu nastati za podnosioca predstavke, na ime troškova i izdataka;
  - (b) da po isteku gore navedena tri mjeseca do isplate, treba isplatiti običnu kamatu na gore navedene iznose po stopi koja je jednaka najnižoj kamatnoj stopi Evropske centralne banke u tom periodu uz dodatak od tri procentna poena;
6. *Odbacuje* ostatak žalbe podnosioca predstavke za pravičnim zadovoljenjem.

Sačinjeno na engleskom jeziku i dostavljeno u pisanoj formi na dan 13. jun 2017. godine, na osnovu pravila 77, stavovi 2 i 3 Poslovnika Suda.

Hasan Bakircı
Zamjenik Sekretara

Ledi Bianku
Predsjednik